גליון 28
פרשת ויצא

צדיק באמונתו יחיה

להלהיב הלבבות לאמונתו יתברך

יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו (רמב"ם)

אמונת עתך

מאמר מערכת

עם ישראל התמודד בכל הארצות עם שלטונות שלא תמיד טרחו להתנהג עימו בסבר פנים יפות... לא היה קל לחיות בצל הגזירות של השולטן, ולא בצל ה'קריזות' של 'הקיסר ירום הודו'. הנסיך, החליף, המלך, המושל, הצאר... ועם כולם היה צריך להסתדר.

בכל הקהילות היו מתארגנים שוב ושוב עם שליחים שינסו להשיג יחס יותר טוב כלפי היהודים. שתדלנים, משלחות, פוליטיקאים, פרנסים, עסקנים- שיוציאו מהמושל איזה הקלה במיסים המוגזמים או בגזירות המסוכנות וכל מה שיוכל להיטיב עם יהודי המקום... שלחו אותם לדרך עם תקווה עצומה בלב, מי יתן ויצליחו להקל את עול הפריץ, ולו במעט...

גם המטופל שפוקד את קופת החולים- יושב בחדר ההמתנה, ותקותו בלבו, הלוואי שהרופא יצליח למצוא תרופה שתקל על הכאבים לפחות קצת/ לפחות על הכאבים ברגל/ לפחות על הכאבים בלילה...

ברכת גבורות- הבו לה' כבוד ועז

בשבוע שעבר דיברנו על שלוש ברכות השבח שמתוכם יהודים ניגשים לתפילה לפני ה'. בכל תפילה לפני אבינו שבשמים- אנחנו קודם כל משבחים לפניו את הברכות האלו, ומראים לו שניגשנו להתפלל מתוך תפיסת עולם פנימית שמתאימה לאדם המתפלל. כתבנו מעט על ברכת אבות, והשבוע נעסוק בברכת גבורות.

"מנין שאומרים **גבורות** - שנאמר **הבו לה' כבוד ועז.**" (מגילה יז,ב). בברכת גבורות אנו משבחים את הקב"ה על העוז "אתה גבור לעולם!" אנו מכריזים על כוחו של ה', ומשבחים אותו שהוא כל יכול. הוא מחיה מתים, הוא רב להושיע! סומך נופלים, רופא חולים, מתיר אסורים. הכל בידיים שלו!

כשניגשים לבקש מה' בקשות אחרי שהשקיעו לשבח אותו באופן נכון בשבח של ברכת גבורות- כל הבקשות שמבקשים אחר כך- מקבלות צורה נכונה ומדויקת יותר.

מבקשים מה' שירפא את החולה פלוני בן פלונית בתוך שאר חולי עמו ישראל. ומרגישים בעומק הלב שהקב"ה הוא הרופא הגדול, רופא כל בשר! הוא באמת יכול לרפא ברגע זה את החולה מכל מחלתו! ולא מגיעים חלילה מתוך הרגשה שהמקסימום שאפשר לקוות זה שתופעות הלוואי של התרופה יהיו יחסית קלות... (כמובן שהקב"ה **לא מבטיח** לקבל את התפילה בצורה שציפינו, אך יש לדעת **בוודאות שהוא יכול** לעשות זאת.)

מבקשים מה' גשמי ברכה. להרגיש ולדעת בוודאות שהקב"ה יכול ברגע זה לשקם את מצב הכינרת לחלוטין!

וגם בתפילות השבח של שבתות ויו"ט. משבחים את ה' שבחים מלאים, שבחים שלמים, מכירים בכך שהוא המלך הגבור והחזק, בורא כל יכול, ומשבחים לפניו בכל הכח!

ברכת קדושה

ומנין שאומרים **קדושות** - שנאמר **הבו לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש...** (מגילה יז,ב). ומניין שהקדושה נקראת תפלה, שנאמר **את ה'... אותו תקדישו...** (משנת רבי אליעזר פרשה יב).

כשניגשים להתפלל לה', קודם כל משבחים אותו: "אתה קדוש ושמך קדוש" ומזכירים לפניו שעמ"י שמהללים לפניו הם קדושים.

אנחנו פותחים את הפניה לה' בהדגשה שעם ישראל הם קדושים, תפקידם להיות קדושים, הם עתידים להיות קדושים, והתפילה שלנו לא מגיעה חלילה מתוך רצון לבקש מה' שיצמצם את רצונותיו, ושאנחנו ח"ו נשאר כמו שאנחנו כעת, ולא נתקדם לשלימות. אנחנו שואפים להיות חלק מהמהלך שהוא רוצה בעולם! מעיון בפסוק שהמשנת רבי אליעזר מצטט מספר ישעיה "את ה' צבקות אתו תקדישו..." (ישעיה ח,יג) רואים שמדובר על כך שצריך לרצות את מה שה' מוביל, ובתוך המהלך של ה'- לשאוף להיכלל בו. ולא כמו שבנא וסיעתו שלמדנו עליהם בפסוקים אלו, שהם תכננו מהלך של עצמם, ורצו שה' יצמצם את התוכניות שלו בשביל התוכניות שלהם.

אנחנו רוצים את מה שה' רוצה! ומבקשים מאד להיות חלק מזה! שיביא אותנו לדרגה שמתאימה לתוכניות הגדולות שלו!

כשמבקשים מה' "סלח לנו". זה עלול להשמע: 'נוח לי להתנהג כמו שאני רגיל, אז אולי תסלח לי ותתן לי לחיות כמו שמתחשק?' אבל חלילה לנו מלגשת כך לקב"ה, אלא אנחנו מבקשים מה' שיעזור לנו להגיע למצב שנהיה ראויים לסליחתו, ואז- שיחוס ויסלח לנו.

כשמבקשים מה' שירפא אותנו. ה' לא שלח לנו את המחלה סתם. ה' הוא רחמן ורוצה להיטיב לברואיו. אם הוא שלח את המחלה- בדרך כלל זה בגלל שיש לנו מה לתקן, וה' רוצה שנפשפש במעשינו ונחזור אליו בחזרה. לבקש "רפאנו" עלול להשמע: 'אנו מעדיפים להמשיך לחיות כרגיל, המחלה הזו ששלחת לעורר אותנו מציקה להתנהלות החיים הטבעיים והנורמליים שלנו... אז אולי פשוט תקח אותה מאתנו?' אבל חלילה! אנחנו מכירים בכך שה' מוביל אתה חיים שלנו כדי להיטיב לנו, ואנחנו נענים לקריאה של ה' ששלח את המחלה- ורוצים לשוב אליו. ומבקשים ממנו שירפא אותנו בתוך מהלך שלם של תיקון, שנהיה יותר ראויים, שנצליח להפנים את המסר ששלח לנו במחלה- והמחלה כבר תהיה מיותרת. ואז- שיחוס וירפא אותנו.

אנחנו רוצים את הרצונות הקדושים של ה', רוצים להיות "וקדושים בכל יום יהללוך סלה"

ומתוך 3 ברכות שבח ששיבחנו את הקב"ה- אנו מקווים להגיע גם לבקש ממנו יתברך את בקשותינו באופן מדויק יותר, ויהי רצון מלפניו שיקבל את תפילותינו ברחמים וברצון.

מבקש אמונה

האחדות השלמה

סיכום מגליונות קודמים: בשבועות האחרונים עסקנו רבות בסוגיית אחדות השליטה וההנהגה. העמקנו ביסודות האמונה של אחדות ה', ביררנו בהרחבה את היסוד שאסור לתת שום פירוד או פיצול בהנהגות ה'. לא רק שאסור להאמין שיש כוחות שיש להם אפשרות לנהל את העולם, אלא אפילו מחשבה שאצל הקב"ה ישנם צדדים שונים להנהגותיו או רצונות שונים-כל זה גם כן מהווה סתירה לאחדות ה'.

וכשאנו רואים בשטח הנהגות שונות ורצונות שונים מוטל עלינו להבין: א. שכל ההנהגות השונות של הבורא אינם מורים על שינוי אצלו יתברך, אלא אך ורק לפי איך שמתראה לנו. ב. כל אותן דרכים והנהגות המתראות לנו כהנהגות שונות ודרכים שונות, לכולם כוונה אחת ומטרה אחת.

זוהי אחדות ה' שאנו יכולים להשיג כאן בעולם הזה. ולעתיד לבוא נראה במוחש את אחדותו המלאה של ה', אז נבין שה' הוביל וסובב את כל העולם אל המטרה למענה הוא ברא את העולם, ואז יתגלה לנו במוחש איך המטרה של ה' הגיעה, ואיך הכל הוביל אל אותה מטרה.

כאשר התבוננו ולמדנו היטב על הנהגות ה' בעולם, העמקנו בידיעה שכל אותם רצונות, הנהגות, דרכים ופעולות שה' מתנהג כאן בעולם הזה, אינם מתארים את הבורא בעצמו, העמקנו בבירור הדבר מה הפירוש שכל אותם תארים אינם מתארים אלא את מה שאנו יודעים ויכולים לתאר את ה', מתוך מה שאנו מזהים ולומדים להבין את הנהגותיו, ואנו מתארים אותו לפי כלי הביטוי שיש לנו. כלומר- אם הנהגות אלו ואחרות מזוהות אצלנו עם חכמה, אנו מתארים אותו כחכם, הנהגות אחרות מזוהות עם רחמים, אנו מתארים אותו כרחום.

אחרי שהעמקנו ועסקנו בהרחבה ביסודות אלו, נוכל להבין מהי אחדות מציאותו השלימה, כאשר אנו מבינים שבעצם אין לנו שום כלי ביטוי, שום תפיסה והשגה איך לתאר את הבורא, אלא רק את מה שנראה לעינינו, נעמיק עוד בהבנה עד כמה אנו מחויבים להבין שמציאות ה' היא מציאות אחת במהותה ובהגדרתה.

מציאות ה' היא מציאות אחרת מכל מציאות קיימת ומוכרת

כמו שהרחבנו בעבר (גליון 12) ההגדרה הכי מהותית שאותה אנו יכולים לומר על הקב"ה- שהוא בורא. יש עולם שלם יקום מלא, ומוכרח להיות שיש לעולם נקודת התחלה, נקודת ההתחלה הזאת חייבת להיות תלויה ועשויה על ידי כוח אחר מכל הכוחות שקיימים בבריאה עצמה, כוח שהיה ונשאר בלתי תלוי בבריאה, שהבריאה נעשתה מכוחו אך הוא קיים מצד עצמו. זוהי מציאות הבורא.

וכמו שאמר רבי עקיבא (מדרש תמורה פרק ה'), "כשם שהבית מודיע על הבנאי והבגד מודיע על האורג והדלת מודיע על הנגר כך העולם מודיע על הקדוש ברוך הוא שהוא בראו."

בנוסח הקדמונים הקב"ה מכונה 'מחויב המציאות' או 'מוכרח המציאות', לא במובן שיש משהו שמכריח או מחייב אותו ח"ו, אלא במובן שמחויב להיות שהוא נמצא, גם אם לא יהיה עולם.

הרמב"ם (יסודי התורה א, ג) ניסח זאת כך: **'ואם יעלה על הדעת שאין כל הנמצאים מלבדו מצויים הוא לבדו יהיה מצוי, ולא**

רֵעה אמונה

אמונת הייחוד אינה ענין הנאמר בפה בלבד

דע אתה המעיין במאמרי זה, כי ההאמנה אינה הענין הנאמר בפה אבל הענין המצוייר בנפש, כשיאמינו בו שהוא כן כמו שיצוייר. ואם יספיק לך מן הדעות האמתיות או הנחשבות אמתתם אצלך כשתספרם במאמר מבלתי שתציירם ותאמין בהם, כל שכן שתבקש מהם האמת, הוא קל מאד, כמו שתמצא רבים מן הפתאים ישמרו אמונות לא יציירו להם ענין בשום פנים. אבל אם מלאך לבך לעלות לזאת המדרגה העליונה מדרגת העיון, ושיתאמת לך שהשם אחד האחדות האמתית, עד שלא תמצא לו הרכבה כלל, ואין לחשוב בו שום חלוק בשום פנים, דע שאין לו יתעלה תאר עצמי בשום פנים ולא בשום ענין, וכמו שנמנע היותו גשם כן נמנע היותו בעל תאר עצמי.

אמנם מי שהאמין שהוא אחד בעל תארים רבים, כבר אמר שהוא אחד במלתו, והאמינו רבים במחשבתו, וזה כמאמר הנוצרים הוא אחד אבל הוא שלשה והשלשה אחד, כן מאמר האומר הוא אחד אבל הוא בעל תארים רבים, והוא ותאריו אחד, עם הסתלק הגשמות והאמנת הפשיטות הגמורה. כאלו כוונתנו וחפושנו איך נאמר לא איך נאמין, ואין אמונה אלא אחר הציור, כי האמונה היא ההאמנה במה שיצוייר שהוא חוץ לשכל כפי מה שיצוייר בשכל. ואם יהיה עם זאת האמונה שאי אפשר חילוף זאת האמונה בשום פנים, ולא ימצא בשכל מקום דחייה לאמונה ההיא, ולא לשער אפשרות חלופה, תהיה אמתית, וכשתפשיט מעליך התאוות והמנהגים, ותהיה בעל תבונה, ותתבונן מה שאומר אותו באלו הפרקים הבאים בהרחקת התארים, יתאמת לך מה שאמרנו בהכרח, ותהיה אז מי שיצייר יחוד השם, לא מי שיאמר אותו בפיו ולא יצייר לו ענין ויהיה מכת הנאמר עליהם קרוב אתה בפיהם ורחוק אתה מכליותיהם, אבל צריך שיהיה האדם מכת מי שיצייר האמת וישיגהו, ואם לא ידבר בו, כמו שצוו החשובים, ונאמר להם אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה.

(רמב"ם במו"נ א, נ)

מבקש אמונה - המשך

יבטל הוא לבטולם, שכל הנמצאים צריכין לו והוא ברוך הוא אינו צריך להם ולא לאחד מהם, לפיכך אין אמתתו כאמיתת אחד מהם'.

ככל שאנו מעמיקים להבין שמציאות ה' היא מציאות אחרת מכל מה שאנו מכירים, מכל מה שאנו יכולים להשיג , אנו מקיימים בכך את מצות אחדות ה'.

הייחוד בהבנה שמציאותו היא מציאות אחרת

המצוה לייחד אותו יתעלה היא בהבנה שחייב להיות שהקב"ה הוא אחד ולא יתכן שיהיה לו שני, שחייב להיות שאין אצלו שום חילוקים וצדדים הגדרות וגבולות.

כמה שאנו מעמיקים באחדות ה', במציאות ה', כמה שאנו עוסקים בלימוד של מה שאנו יכולים לדעת מרצונותיו דרכיו וגילויו של ה' אלינו הנבראים- אנו מחוייבים לרומם את ההסתכלות שלנו על מציאות ה', חייבים לדעת שהוא מעבר לכל השגה אנושית, להבין שמציאותו אינה שייכת לאותה מערכת מושגים של התפיסה שלנו.

אנו מחוייבים לייחדו, להבין שמציאותו היא מציאות אחת בהגדרתה ובמהותה שלא יתכן שיהיה לו שניים. ולא רק אחת במובן של ההיפך משניים (שני אנשים, שני חלקים, שני ארונות). מציאות ה' היא אחת במובן של פשוטה, ההיפך ממורכבת. כשמדובר על הקב"ה- כל התיחסות של מורכבות מנוגדת למושג "אחד". כי הוא אחד באחדות גמורה. האדם, למשל, הוא אחד שמורכב מחלקים רבים, אפילו הנפש מורכבת מכוחות ורצונות שונים (לדוגמא, הזכרון כח אחד, והרצון כח אחר, והדמיון כח אחר). אצל הבורא יתברך כל זה לא שייך, והוא אחד.

ה' אחד מושלם בתכלית אין לייחס למציאות ה' צדדים שונים

כפי שהרחבנו רבות, כאשר פוגשים פעולות ורצונות שונים של ה' בעולמנו- יש להבין שהכל הוא חלק מרצון אחד ומוביל לתכלית אחת (כמו המשל לאדם שרוצה גם כסא וגם שולחן וגם צלחת וגם סיר וגם מזלג וכו'- והרצון הוא אחד: הוא רוצה לאכול.) וכן- לדעת שההנהגות השונות של ה' הן רק כפי שהוא בחר שיתגלה בפנינו בצורה של פעולות שונות- אך מצידו יתברך הכל הנהגה אחת.

אך לפרש את מה שאנו רואים אצלו רצונות שונים דרכים שונות, ולהסיק שהם כביכול שני היבטים לאותה מציאות, גם זה סתירה למהות של מצות אחדות ה'.

אסור לומר ולייחס לה' יתברך הבנה כביכול קיימים שני צדדים למטבע. ודאי שלא באופן הפיזי, כמחשבה שבאמת ישנם חלילה דמויות ופנים שונות למציאות ה'. אלא אפילו אם מבינים שוודאי אין פנים שונות גשמיות לה', אין גם פנים רוחניות שונות לה'.

אפילו לא פנים אלהיות שונות למציאות ה'. גם לומר שבמערכת המושגים של הבורא, קיימים היבטים שונים צדדים שונים בחינות שונות לאותה מטבע, גם זה הוא סותר לאמונת הייחוד שמצווים עליה כל ישראל.

אלא בכל המצבים האלו להבין שזהו רק לפי איך שהוא בחר שהנהגותיו יתראו לעינינו, לפי מערכת המושגים שנתפסת לעינינו.

אין לייחס למציאות ה' מורכבות ושינויים כלל

עוד נקודה עמוקה יותר, לא רק מורכבות של אחד ושניים אסור לייחס לה', אלא כל מורכבות כל שהיא. כל דבר שקיים אצל בני אדם, בין בכוחותיהם, בין ברגשותיהם, ובין בכל דבר. כל מורכבות שאנו מכירים במציאות של העולם אסור לייחס למציאות ה'.

למשל שינויי רצון, שינוי זמן, שינוי מקום.

אין אצל ה' לא שינוי רצון, כמחשבה שפעם הוא רצה כך ועכשיו הוא רוצה אחרת. אין אצל ה' שינויי זמן, אסור לחשוב שפעם היה אצלו כך ועכשיו זה אחרת. ולא שינויי מקום, אסור לחשוב שהוא כאן ועכשיו הוא שם.- למעשה לא שייך אצל ה' זמן ומקום כלל, כי הוא מעל המושגים הללו, ואינו זקוק למקום. (למשל- יש להסביר ולהחדיר ללב: ה' שומע אותנו בכל מקום **שאנחנו נמצאים**, עוזר לנו בכל מקום **שאנחנו נמצאים**, כשהמקום מיוחס לאדם. **אך לא לומר: ה' נמצא** בכל מקום. כי מושגי מקום לא שייכם אצלו כלל. הוא אינו גוף...)

מציאותו, מציאות אחרת שכל ההגדרות האלו אינן נתפסות אצלו. שינויים כאלו קיימים אצל נבראים, והבורא הוא בורא!

אין לייחס לה' לא מספר כזה או אחר של הנהגות ורצונות שונים, לא פיצול של כוחות, לא פיצול של יכולות, לא פיצול של זמנים שונים, ולא פיצול של רצונות שמשתנים. כי מציאותו היא מציאות אחרת.

מצות האחדות כוללת את ההבנה שמציאות ה' אינה כמציאות הנבראים

בעיסוק בנושא הייחוד- אנו נותרים עם תחושה שלא 'סגרנו את ההבנה' של העניין: מה הפירוש של הכוחות שקיימים בו הם כולם כלולים באותו מהות כוח אחד. אין מילים בשפה להסביר זאת, אין דרך להקיף זאת בשכל שלנו, בראש שלנו אין יכולת לדמיין מציאות כזאת.

וזו בדיוק המטרה, להבין שמציאות ה' היא סוג מציאות אחרת, מציאות שאינה שייכת כלל למערכת המושגים שלנו, מציאות שאין אנו יכולים לתפוס אותה, את דרכיה, את הנהגותיה.

אלא מה? מה אנו כן יכולים לתפוס, מה אנו כן יכולים להשיג, את מה שהוא רצה ברצונו ובחר להתגלות אלינו בצורה הזאת, שנוכל להשיג אותו בצורה הזאת, הוא בחר שנגלה אצלו כביכול כמה וכמה אופני הנהגה, כמה וכמה דרכים, כמה וכמה רצונות, אבל הם אינם הגדרה במהותו, אין אצלו לא תשע ולא אחד עשרה ולא עשר יכולות שונים, כי אצלו הכל אחד במהות.

מה שאנו משיגים בבורא הוא רק לפי איך שזה מתראה לעינינו

אין לנו את הכלים והיכולות לתפוס זאת, והוא רצה שנשיג אותו הוא רצה שנכיר אותו, שנלמד את רצונותיו את דרכיו והנהגותיו, הוא רצה שנדע מה הוא רצונו, ועל פי זה נתנהג, הוא רצה שנכיר את דרכיו ובדרכים הללו נלך, ממילא הוא בחר שנוכל להשיג אותו בדרכים ובאופנים מסוימים שבהם הוא בחר להתגלות אלינו.

ועם זאת אנו צריכים לזכור תמיד, שכל זה אינו מורה על מהותו ועל עצמותו, כי הוא אחד במהות ובהגדרה, אלא שכל מה שאנו רואים זהו רק לפי איך שנראה לעינינו.

זוהי גופא המצוה של אחדות ה', להבין שמציאות ה' היא מציאות אחרת מכל מה שאנו מכירים, מציאות אחרת שאין לנו תפיסה ויכולת השגה, כי מהותו ורצונו הם אחרים מכל מה שאנו יכולים להגדיר, ועם כל זאת רצונו היה שנבין ונכיר את מה שהוא רצה שנבין ונכיר, כדי שנעבוד אותו ונגלה את יחודו.

אחדות אמיתית ולא בהצהרות

וכאן המקום להדגיש, לא יועיל שנאמר בפה שאכן ישנם הרבה הנהגות ורצונות דרכים ופעולות שונות, אבל הם בעצם אחד. לא יועיל שנאמר שישנם היבטים של פיצול של שני דמויות או אצל הבורא, אבל בכל אופן הם אחד. לא יועיל שנאמר שיש ארבע או חמש או עשר חלקים אצל הבורא, אבל הם אחד בייחוד גמור.

במשפט אחד: אין מועילה הצהרה שהוא באמת אחד, אם הלכה למעשה אנו מייחסים פירוד או פיצול לבורא. אנו צריכים להבין שבאמת זה אחד, ולא רק בהצהרה.

לא כאן המקום הראוי לעסוק באווילות של הנוצרים, אין לנו צורך לעסוק

מבקש אמונה - המשך

בטענתם ובכפירתם, אבל צריכים אנו לדעת שהם אומרים שהם מאמינים באחדות ה', על אף שהם מייחסים אלהות לשלושה דמויות שונות, עפ"ל. הם אומרים שזהו שילוש שהוא אחד גמור. הבנתם? גם הנוצרים לא! (כפי שהם בעצמם מודים בכך ...) אי אפשר להבין זאת, ואסור להבין זאת, זוהי כפירה אמיתית באחדות ה'. לא מועילה הצהרה שזה באמת אחד, אם מייחסים פיצול ופירוד.

אם נמצא דברים המורים על סגנון כזה בספרי רבותינו, מוטל עלינו להעמיק ולהבין מדוע אין כוונתם בדבריהם שיש בה' צדדים שונים ר"ל.

(והרוצה ללמוד את הדברים לאמיתתם, כדאי לו בראשית דרכו ללמוד ברמח"ל את מאמר הוויכוח פרק ה', [מודפס ב'שערי רמח"ל'], ובשאר ספרי הרמח"ל).

והפתח להבנת דבריהם הוא, בהבנה של מה שביארנו במאמר הזה, שאין יחס של פיצול או של פירוד אצל הבורא עצמו, אלא רק במה שנראה לעינינו, אבל אצלו במהותו הכל אחד, אחד באופן הכי ברור ומושלם! כי זוהי מצות האחדות שכל איש ישראל מחויב בה.

על כן בין אם נבין בין אם לא נבין, את האמת נדע: אחדות ה' היא אחדות מלאה שלמה ואמיתית, באופן שאין אנו מבינים, כי אין לנו את היכולת לתפוס ולהבין. אבל זאת נדע באופן ברור: מציאותו היא מציאות אחרת מכל מה שאנו יכולים לקלוט. מציאותו היא מציאות אחת, בתכלית הייחוד. ואם נמצא בספרים ניסוחים שנראים לעינינו קצת אחרת, אות ברור הוא שלא הבנו את מה שכתוב בהם, כי לא יתכן ח"ו לייחס לבורא שום פיצול ושום פירוד כל שהוא, לא במהותו לא בעצמותו לא ברצונו ולא בהנהגותיו.

הבהרה חשובה

חשוב לדייק. כל מה שהרחבנו על ההבדל בין העניין כפי שהוא אצלו יתברך- שהכל אחד, ובין שהנהגותיו מתראות לעינינו- שאכן בחר להתגלות לנו כפעולות שונות. כל ההסבר הזה עוסק רק בנושא של רצונות ה' ופעולותיו. רצונו אחד- והוא מגלה את הרצון כלפינו באופן שנראה בעינינו כפעולות שונות.

אך בכל מה שנוגע לקב"ה עצמו- אין מקום לכל החילוקים האלו כלל. הוא אחד ויחיד. אין לו שני. ועל כל הנושאים הללו אין אפשרות להסביר חלילה על הבדל בינו עצמו ובין איך שזה נגלה כלפינו. בנידון הזה- ההסבר הנ"ל כבר לא שייך בכלל.

וכמובן- בוודאי ובוודאי שההסבר הנ"ל לא רלוונטי בנידון של מנהיגים. ברור לכל בר דעת שטפשות ורשעות גמורה לסבור ש:'הבורא הוא יחיד לגמרי, אך ההנהגה שלו **כפי שמתראה לעינינו** מתחלקת לפסלים שונים'. רק רשעים ארורים כמו הכנענים ופרעה ודומיהם היו מסוגלים לטעון ש:'יש בורא אחד, אבל הוא בפועל **כפי המתראה** לעינינו ההנהגה של העולם מתנהלת בין מנהיגים שונים' אלים שונים (כל הזכויות שמורות לעמי כנען) או כוחות שונים (הנילוס, הטלה, בעל פעור, וכו'- כל הזכויות שמורות לפרעה) או כל מחשבה שיש שליטה והנהגה בפועל למישהו אחר מלבדו יתברך, אפילו אם מאמינים שבאמת הוא אחד.

כל התיחסות מבחינתנו ל'מנהיגים שונים' (במובן הרוחני של זה), כלולה באיסורי ע"ז, גם אם אומרים ש'כל זה מבחינתנו, אבל מבחינתו רק הוא מנהיג.

דרך אמונה בחרתי

א. אחדות ה', הינה במובן אחר מכל מערכת המושגים הקיימת אצל נבראים, הקב"ה אחד בתכלית האחדות. עומק המושג של האחדות, כולל את ההבנה שמציאותו היא מציאות אחרת מכל עולם הנבראים, ולכן הוא אחד יחיד ומיוחד.

ב. אחדות ה' היא אחת בעצם ובמהות, אין ולא שייך אצלו שום שינוי לא של רצון לא של זמן ולא של מקום.

ג. אחדות ה' משוללת כל הרכבה קיימת, לא מורכבות של דמויות שונות, לא מורכבות של מבטים והיבטים שונים, לא מורכבות של תפיסות שונות, לא מורכבות של כוחות שונים, ולא הנהגות שונות.

ד. כלל כל המורכבות אינם קיימים אצל הבורא, אפילו לא במובן אלהי. גם דמויות שונות ופנים ופרצופים שונים לא שייך בקב"ה. אצלו מצידו הכל אחד מאוחד, כל מורכבות, כל כוח, כל הנהגה, כל רצון, וכל תפיסה שונה, שאנו משיגים אצל הבורא, זה משום שבצורה הזאת הוא מתראה לעינינו, אין זה הגדרה למהותו ועצמותו.

ה. אסור לייחס לה' יתברך כל הרכבה אפשרית ושאינה אפשרית, הרכבה גשמית, רוחנית או אלהית, וכל הרכבה שהיא אסור לייחס לה' יתברך. גם אם נצהיר שכל המורכבות הנראות הם בעצם אחד, אין די בהצהרות! צריכים לדעת שה' אחד בעצם, ואסור לייחס לו מורכבות כלל וכלל!

ו. כלפי מציאות ה' אין לייחס הרכבה מכל סוג שהיא, אפילו לומר שכך זה לפי המתראה לעינינו הוא כיותר אחד ואצלו זה אחד, אסור לומר כלפי מציאותו. אנו אומרים זאת רק כלפי הנהגותיו ורצונותיו של ה', ולא כלפי עצמותו.

ז. הסבר זה קיים כמובן רק כלפי הנהגותיו ורצונותיו של ה', ולא כלפי שליטה ובעלי כוח אחרים. אסור לומר שלפי הנראה לעינינו, ישנה שליטה אמיתית למנהיגים אחרים, ואילו אצלו זה לא קיים. צריכים לדעת שאין לאף כוח יכולת בלעדית ושליטה אמיתית, מלבדו יתברך.

כל מצוותיך אמונה

אחדות במציאות

מו. אצל הבורא יתברך שמו, הידיעה שה' אחד, כוללת את ההבנה שאין בו חלקים כלל וכלל. הוא אינו מורכב מחלקים שונים, לא גשמיים כאיברים גשמיים, ולא רוחניים כמו תכונות הנפש, ולא מחלקים של אלוהיות כמו כוחות אלהיים. ואצל הבורא לא קיימת גם התקבצות של כוחות והנהגות שונות[1].

מז. דוגמא לדבר, הנה אצל עובדי אלילים שונים מצינו, שדמיינו שאלילם אף שהינו כוח רוחני, בעצם הוא מורכב מ'בני זוג', שהם שני כוחות שונים, שעובדי האלילים עבדו אותם כיחידה אחת, אך האמינו, כי בעצם האליל מורכב משני מציאויות רוחניות שונות. אמונת ה' מחייבת לדעת, שהקב"ה הוא אחד במהותו, ואין בו הרכבת כוחות, שמתאחדים ומתחברים להיות 'אחד'. כי כל זה אחדות מורכבת, והבורא אינו כן, אחדותו היא אחדות גמורה[2].

---

1. עיין רמב"ם מו"נ ח"א, נא-נב וחובת הלבבות שער היחוד פרק ו וברוקח הלכות חסידות שורש קדושת היחוד ובדרך ה' א' א, ה.
2. עיין בלשונות של הרמב"פ פירוש המשנה סנהדרין י, א היסוד השני, ובלשונו יסודי התורה א, ז.